

Wandel

voor de
nieuwsgierige
wandelaar
magazine

Verrassende wandelregio's in

FRANKRIJK

Tarn • Pas-de-Calais • Canal du Midi

Poolse Jura
Adelaarsnestenroute

Met lezers naar Zwitserland
Wonderschoon Wallis

Amerongen
Tussen Heuvelrug
en Nederrijn

Schouwen-Duiveland
Kerstwandeling
door zand en duinen

Vlaanderen
De GR5 gaat hier
over heilige grond

Terug in

de tijd

langs het Canal du Midi

In 1680 stierf Paul Riquet, vlak voordat zijn kanaal door Zuid-Frankrijk klaar was. Dankzij een 'Amerikaanse paddenstoel' kan de wandelaar weer zien hoe zijn meesterwerk met meer dan zestig sluizen en aquaducten er in zijn tijd bijlag.

TEKST & FOTO'S HANS FARJON EN BERT STOK

We zien prachtige foto's van het kanaal dat de Middellandse Zee met de Atlantische Oceaan verbindt.

Beide oevers beplant met rijen robuuste platanen waardoor gefilterd zonlicht op het water valt. Maar liefst 42 duizend platanen omzomen het 240 kilometer lange kanaal. Heel mooi allemaal, maar het idee om een week lang door die tunnel van groen te lopen met louter zicht op lover en water benauwt ons. Het bos is sowieso niet onze favoriete biotoop, wij polderjongens willen lekker ver kunnen kijken. Dus nemen we ons voor om elke dag het groene gordijn langs het kanaal even opzij te schuiven. Gewoon even een zijpaadje in om door de uitgestrekte wijngaarden van de Minervois te lopen. Of nog meer naar ons zin, wandelen door de bijzondere polders bij Marseillette en Montady.

Maar het loopt anders. Wat kunnen we bekijken! Niks geen groen gordijn. Hoog op de kanaaldijk kijken we, net als Paul Riquet, de man achter het kanaal, naar Carcassonne, die machtige middeleeuwse vestingstad. Moderne bouwsels die het zicht op de torens en muren bederven zijn er niet. Nog verder weg schittert de verse sneeuw op de machtige Pyreneeënkam. Later zien we in de verte de kathedraal van Narbonne en, dichterbij, de toren van het Collégiale van het prachtige stadje Capestang. Pal naast het kanaal, en die heeft Riquet dan weer nooit gezien, de watertoren van het fraaie kanaaldorpje Le Somail.

Champignon americain

Dat er een schimmel was die de plataan langs het kanaal van binnenuit opat, wisten we, maar dat het zó erg was, nee, dat wisten we niet. "Wat is er aan de hand?", vragen we aan een jongeman in een camouflagepak die zijn hond uitlaat. "Allemaal

gekapt in de laatste paar jaar en ter plekke verbrand", zegt hij grimmig. "Ziek geworden door de 'champignon americain' beweren ze, maar ik denk dat het een geldkwestie was. Die bomen zagen er prima uit en dan nog, ook een zieke boom heeft recht op leven."

We checken het verhaal van deze complotdenker. "Er was wel verzet tegen de kap, maar toen er een automobiliste dodelijk getroffen werd door een zieke plataan, waren de burgemeesters snel bereid de kapvergunningen af te geven", vertelt Marga. Het verhaal gaat dat de schimmel tijdens de Tweede Wereldoorlog is meegelift met de houten munitiekisten van de Amerikaanse bevrijders. Eenmaal in het kanaal beland, bleek het zich razendsnel door het water, waar de platanen in wortelen, te verplaatsen. "Gelukkig maken ze niet dezelfde fout als tweehonderd jaar geleden toen ze alleen maar platanen langs het kanaal zetten", verzucht hij. Om de weerstand tegen plagen te versterken, worden er nu negen verschillende boomsoorten aangeplant. Sommige zijn al behoorlijk dik, andere hebben nog een lange weg te gaan om zich te meten met hun gekapte voorgangers. Platanen komen we vrijwel niet tegen. Op sommige stukken lopen we in de schaduw van immense cipressen en naaldbomen. En dat is voor de afwisseling best lekker lopen. »

De slustrap van Fonséranes met maar liefst zeven sluisdeuren oogt als een fantastische waterval

Langs de hoogtelijn

In acht jaar tijd groeven zo'n achttienduizend werklieden het kanaal tussen Toulouse en de Middellandse Zee. Nee, niet in een kaarsrechte lijn zoals bij ons, maar zoveel mogelijk langs de hoogtelijn om te voorkomen dat het water te snel wegstroomt en het kanaal droogvalt. In de Montagne Noire is zelfs een stuwmeer aangelegd om het water in de zomer op peil te houden. Maar liefst 63 sluizen bouwden ze om het hoogteverschil tussen zee en waterscheiding te overbruggen. Waar nodig liet Paul Riquet een aquaduct over een rivier aanleggen of een heuvel doorboren. De mooiste plek om al deze ingenieurskunst te bewonderen is bij de stad Béziers, Riquets geboorteplaats. Een gloednieuwe wandelroute van zeven kilometer voert je vanuit de stad langs het kanaal, over het imposante aquaduct waarmee het kanaal de rivier de Orb kruist naar de machtige sluis-trap van Fonsérane en tot slot weer terug over de Pont Vieux naar de kathedraal van de bisschopsstad.

Die sluis-trap van Fonsérane met maar liefst zeven sluisdeuren oogt als een fantastische waterval. Tientallen dagjesmensen willen wel eens zien hoe drie hagelwitte plezierjachten het hoogteverschil van 22 meter gaan overbruggen. Iets waar wij wandelaars een paar minuten over doen, maar de boten een half uur. De nervositeit van de ongediplomeerde kapiteins en de onervarenheid van de bemanningsleden die de boten moeten afhouden, leidt tot het nodige leedvermaak. "Haha, die boot schiet stuurloos

uit de sluis-kolk. Het lukt hem nooit om rechtsaf te slaan", grinnikt een van de omstaanders. "Dat krijg je als je geen vaarbewijs hoeft te hebben op het kanaal", bromt een ander hoofdschuddend wanneer een boot behoedzaam de sluismond invaart, maar even later toch tegen de sluiswand bonkt.

Aangespoeld

Al in de jaren zeventig van de vorige eeuw voer het laatste vrachtschip door het Canal du Midi en heeft de recreatievaart de macht overgenomen. "Toen ik 45 jaar geleden met mijn tweemaster door het kanaal voer, had ik veel bekijks van vrachtschippers", vertelt de tachtigjarige Brit Alan Chidgey, die met zijn antieke schip de Raven vanuit Engeland via het kanaal naar de Middellandse Zee voer. "Er heerste een ontspannen sfeer. Sluiswachters waren vaak oorlogsinvaliden, mannen zonder been of arm. Ze verkochten er groenten uit hun moestuin." Uiteindelijk deed hij zijn troetelschip van de hand en kocht een kloek basalten huis in de stad Agde aan het kanaal. "Dat kostte destijds niet meer dan een auto."

Het lijkt wel door buitenaardse wezens aangelegd, rond als een graancirkel en aangesneden als een taart

Ook de Ierse Edy Bronkers bleef hangen, maar op een boot. "Ik heb mijn hele leven gevaren en dan ga je niet meer in een huis met een tuintje wonen." Of hij wel eens een duik neemt, vragen we. "Nee nooit, ik kan niet zwemmen. Ik ben een visserman, die letten goed op, die slaan niet over boord. Mijn vader kon wel zwemmen, maar niet varen", lacht hij. De blijvers, die hun hart hebben verpand aan het Canal, pik je er zo uit. Ze liggen wat achteraf langs de fraaie paadjes waar wij lopen met, net als Edy, een moestuintje op de wal. Hun wat rommelige bootjes contrasteren met de hagelwitte huurboten die geruisloos voorbijvaren.

Drie tunnels boven elkaar

Zeven kilometer ten westen van Béziers ligt een ander meesterwerk van de kanaalbouwers: de Tunnel de Malpas. Wel even toeteren voor je het donkere gat invaart, anders gebeuren er ongelukken, want breed is de tunnel niet. Je kunt er niet alleen doorheen varen, maar ook lopen. Voor de wandelaar is een paadje uitgehakt. Gelukkig met een stevig hekwerk, want de kans is groot dat je benen gaan trillen als er door een andere tunnel, twee meter onder het kanaal, een

▬ Pont Vieux en de kathedraal van Béziers.

▲ Door de Tunnel du Malpas.

▬ Les 9 Écluses de Fonsérane bij Béziers.

▼ Het drooggelegde drasland van Montady.

trein voorbij dendert op weg naar het Rhônedal of Spanje. En dat zijn niet de enige tunnels die elkaar onder Malpas kruisen. Nog dieper ligt een hele bijzondere waarmee het Étang de Montady wordt ontwaterd. Al in 1247 legden monniken dit moeras droog, niet zoals bij ons met watermolens, maar gewoon door een gat in de heuvel te prikken.

Nog nooit zo'n bijzondere polder gezien. Het lijkt wel door buitenaardse wezens aangelegd, rond als een graancirkel en aangesneden als een taart. Vanaf een heuvel tellen we meer dan twintig reusachtige punten. Nog opmerkelijker: het water stroomt naar het middelpunt van de cirkel waar het in de tunnel verdwijnt richting Malpas.

In de loop der eeuwen is Malpas de plek geweest waar verschillende culturen van rond de Middellandse Zee elkaar ontmoetten en bevochten. Lionel, een man met een prachtige grijze baard en een kalend hoofd, laat ons zijn gerenoveerde museum Oppidum d'Ensérune zien. Deze versterkte Keltische stad lag veilig op een

heuvel ingeklemd tussen de lagunes van de Middellandse Zee en het moeras van Montady. De lagunes zijn al in de middeleeuwen verland en het drasland door de monniken drooggelegd. Bijzonder fraai is de bovenzaal met een tiental vitrines, elk met de inhoud van een graf dat op de versterkte heuvel is opgegraven. "Het zijn vooral Keltische graven. Dat zie je aan de prachtige zwaarden waar ze bekend om stonden. Die gingen mee het graf in nadat ze onbruikbaar waren gemaakt", vertelt Lionel in zijn charmante Inspecteur-Clou-seau-Engels. "De gebruiksvoorwerpen die ook mee het graf ingingen, komen uit allerlei windstreken: Romeins, Iberisch en zelfs Fenicisch." »

◀ Twee sluiswachters.

Liften

Na dagen van zwaaien naar boten waar de hele familie op het dek zit, inclusief opa en oma, willen we ook wel eens voelen hoe het is om op zo'n schip mee te

varen. Als liftplek kiezen we natuurlijk een sluis. De sluiswachter vindt het een goed plan. We mogen van hem over de sluisdeuren naar de overkant en hebben meteen beet. Onze gastkapitein heeft zes

jaar lang samen met zijn vrouw de wereldzeeën bevaren met een zeilboot en is nu met zijn kinderen en kleinkinderen in alle veiligheid aan het pleziervaren. Rustig is het, maar niet zonder reuring. Plots belemmert een bootje zonder bemanning de doorgang. Stuurloos dobbert het rond. De kinderen stormen met de sloop naar voren en duwen het willoze ding naar de kant. Na een drankje en een hapje nemen we afscheid bij de eerstvolgende sluis, een ronde met drie sluisdeuren.

Verder meeliften willen we niet. Lekker verder lopen langs plassen met zwermen roze flamingo's naar de witte vuurtoren van Les Onglous met zijn klassieke rode hoed die het einde van het kanaal markeert. Het voelt als een schipper die na een voorspoedige reis de haven binnenvaart. De lading kan gelost worden, de rugzakken kunnen af. ■

WANDELWIJZER

Het Canal du Midi loopt van Sète aan de Middellandse Zee naar Toulouse. Vandaar loopt het Canal de Garonne naar Bordeaux en de Atlantische Oceaan. Het kanaal is opgenomen op de Werelderfgoedlijst.

Wandelen

- Er is geen gemarkeerde wandelroute langs het kanaal, maar het water wijst de weg. Voor routetracks langs enkele fraaie stukken van het kanaal zie: www.avontuurlijkwandelen.nl/canal-du-midi
- Wie het kanaal nog wil beleven met rijen platanen langs beide oevers moet vanaf de waterscheiding bij Pas de Naurouze omlaag lopen naar Toulouse.

Onze tips

- Museum Le Reservoir over de geschiedenis van het kanaal (www.lereservoir-canaldumidi.fr).
- Het dorpje Le Somail heeft een tweedehandsboekwinkel (www.le-trouve-tout-du-livre.fr). Het voelt daarbinnen als in Parijs, zo groot is hij.
- Meer over de droogmakerijen bij Montady en Marseillette: www.avontuurlijkwandelen.nl/la-marseillette

Meer weten?

- Zeer informatief zijn de Frans- en Engelstalige Wikipedia-pagina's over het Canal du Midi
- www.voyage-occitanie.com
  - www.audetourisme.com
  - www.herault-tourisme.com

